

oponentura diplomové práce

Adam Panáček, ateliér Grafika I, AVU Praha

Práci tohoto studenta vnímám jako trajektorii plachého lovce dodávajícího si odvalu vystoupit z bezpečí pozorovatelný do hlubšího a nepřehlednějšího terénu. Od dokumentárního záznamu skutečnosti jde Adam vstříc k inscenování obrazu symbolické povahy. Adam se více odpoutává od dosavadního žánru rekreační idyly, kde nachází především blaženost chvíle, toužebně zachycené jako věčnost. Tento mikrosvět významově rozvíjí v obrazech ráje, kde nám nabízí nostalgii po bájném věku primitivní prostoty. Kresby v nás mohou posilovat víru v sílu a krásu lidského těla nebo přivést k širším antropologickým úvahám.

S pomocí konzervativních postupů a prvků, jež jsou zcela záměrné, se v této práci vyjadřuje pocit, že lidskému druhu je lépe v bující krajině prosluněných luhů a příjemně zastíněných břehů ležící daleko daleko od krajin městských. Obrazy nás mohou přenést ještě mnohem dál, až někam do panenského úsvitu civilizace. Vše totiž rámuje alegorický příběh Rajské zahrady, kde se v hlavních rolích objevují předobrazy Adama a Evy. Samozřejmě nahota, sounáležitost a vzájemná odkázanost tohoto páru má působit jako příkladný obraz Matky přírody. Nejedná se o volnou expresi ani věcnou ilustraci, ale o stylizovaný svět s religiózními prvky ležící někde uprostřed. Svět úzkostlivě zahleděný do umění 19.století, kde je autor evidentně svobodný a tvůrčí.

Můj první otazník visí nad autorovým záměrem bránit takzvaný tradiční pohled a kalibrovat současnou optiku na evoluční význam maskulinity, jejíž dogma se pod heretickým vlivem společenského vývoje drolí. Tuto opravnou linku Adam zmiňuje nejen ve své teoretické části, ale byla i významným předmětem našich diskuzí. Muže a ženu by rád zobrazil jako prvotní vzor a poukázal na důležitost jejich mezipohlavních rozdílů (zvláště těch biologických) mající určovat vlastnosti jejich sexuálních a společenských rolí. V jeho práci proto dominují fyzicky silnější muži v rolích lovců živitelů a jemnější ženy v podobě poněkud vrtošivých nymf tu mají své místo jako altruistické ploditelky a pečovatelky. Nepřísluší mi, abych s autorem polemizoval a jeho pohnutky mu vyvracel, ale mám obavy, že tento rys práce, by mohl zcela zastínit jiné významy jeho díla, neboť se jedná o dost křiklavý příklad starožitného klišé.

Druhý otazník se houpe nad samotným výtvarným uchopením a inscenační kvalitou výjevů. Diplomová práce se láme do dvou viditelných linií. Ve většině menších formátů se autorovi ku prospěchu věci podařil odkrýt tragikomický potenciál zobrazených situací, protože ději ponechal charakter momentky a pohled diváka jakoby clonil klíčovou dírkou. Velkoformátové kresby jsou naopak vážněji míněné a ve všech plánech přehledné výjevy, kde už nezbývá pro nadsázku ani potlačený autorský smích mnoho místa. Přitahují pozornost nejen extatickou žlutí, ale bohužel i svojí neforemností a těžkopádností. Fotografická příprava podpírající vzájemnou náklonnost dvojic nebo skupinovou pospolitost je tu zjevná, ale výsledný dojem zůstává škrobený, jakoby postavy přehrávaly a pózovaly. A to i v případě močící ženy, kde se šok z prožívací rozkoše proměňuje v racionální

pochopení až příliš brzo nebo v obrazu únosu, kde se přímočará obscénnost marně pokouší povznést do ironického konfliktu. S divákovou představivostí nebo jeho morálním napětím se tu zkrátka moc nepočítá.

I přes tyto kritické výtky považuji tuto práci za velmi pozoruhodnou. Její obsah je sice poněkud tezovitý a pojetí toporné, ale ať už si vysvětlujeme toto dílo jakkoliv, celkový dojem zůstává nezapomenutelný a je v dobrém slova smyslu iritující. Navíc je nám předložena ve výsledném tvaru jako nezvykle velkorysá selekce z původně velmi obsáhlého objemu. Sympaticky radikální je i ryze účelná výtvarná forma, která zůstává tím čím je a nepotřebuje další nadstavbu. Závěrem bych rád zdůraznil, že v Adamově případě platí dvojnásob: pokud autora potkáte osobně, tak má harmonické sousedství s jeho dílem svůj neodolatelný půvab.

Doplňující otázka: Je příběh Tvého ráje, příběhem ženy, která je od přirozenosti slabším pohlavím? A pokud ne tak, jak by jsi definoval rovnost mezi pohlavími. (...ostatně i zobrazení a interpretace biblického námětu Adama a Evy mají v dějinách umění různé až protichůdné podoby....)

Diplomovou práci hodnotím známkou velmi dobře.

Michal Pěchouček
v Praze 4.9.2020